

„ТРЕВОГИ ЛИ? КОЛКОТО ИСКАТЕ!“

Разговор с началника на Районната инспекция за опазване на природната среда инж. **СТОЯН ВЪРБАНОВ**

— Другарю Върбанов, минавало ли Ви е през ум, че сте един от най-търсените събеседници по желание в град Русе?

— Не, не ми е минавало през ум и въобще не смятам, че съм един от най-търсените събеседници. Особено пред изборите, защото политическите личности са най-търсените.

— Разкажете нещо повече за себе си като специалист. Кои са по-важните моменти от професионалната Ви биография?

— Завършил съм Ленинградския технологически институт през 1966 година и до преди две години съм работил в промишлеността — малко в науката, пряко в производството, след което съм бил дълги години главен специалист в завод „Гаврил Генов“. На тази длъжност — началник на РИОПС, съм от 9 юни 1988 г. и трябваше да премина от страната на замърсителите на страната на тези, които трябва да се борят срещу замърсяването на природната среда.

— Навремето русенските журналисти бяха наругани за това, че пишели хлор вместо хлорен йон (макар че има ли значение какво ще

те изяде — вълк или мечка? !). Пояснете, моля Ви, как да разгадаваме седмичния бюлетин така, че да сме наясно с всичко, което се изнася в него и да не ни подозират в некомпетентност.

— Този въпрос би трябвало да се зададе на тези, които са наругали журналистите, но бих желал да използвам предоставената ми възможност да внеса малко яснота относно този бюлетин. Хлорът е химическо съединение, което се отличава със своята висока реакционна химическа способност. Даже и да има някакви количества в атмосферния въздух, той се свързва с наличната влага и се превръща в солна киселина, т. е. свързан хлор или хлорен йон. Но русенското население е свикнало всякакво замърсяване на въздуха да го нарича хлор. Що се касае до разбирането на бюлетина, смятам, че той е достатъчно конкретен и точен с цифрите и колоните, които се сочат. Ако имате някакво конкретно предложение как той да стане по-разбираем, аз съм готов да се обсъди този въпрос.

(Следва на стр. 4)

Разговора води
Ценка ГИНКОВА

„ТРЕВОГИ ЛИ? КОЛКОТО ИСКАТЕ!“

(Продължение от стр. 1)

— Може би трябва да се пригнем периодиката на бюлетина. Ако днес, да речем, имаме силно обгазяване, а в останалите дни от седмицата въздухът не е замърсен, ще бъдат дадени средноседмичните стойности, нади. И изведнаж излиза така, че е изминала една екологично чиста седмица...

— Мисля, че един такъв извод по принцип е грешен. Върно е, че стойностите, които се посочват в бюлетина са средноседмични, но има дни, в които стойностите са завишили и ние под формата на забележки сме ги коментирали. Не един път на страниците на в. „Дунавска правда“. Например на 17, 18 и 19 май бе дадена много подробна справка. За замърсяването на 31 май се писа, че превъзнесеното е 1,37 пъти и то в един час, на определен пункт. А резултатите от пробите на отделните пунктове на същата дата показват по-ниски стойности от определената фонова концентрация, която така или иначе под формата на хлорен йон си съществува в атмосферата на всеки един град. В Русе имаме прелюбна, които ползват сол на киселина, масово се използва в белината. Разбира се, не искам да кажа, че екстремните ситуации се дължат на работата с белина или на ателиетата за химическо чистене. Но нека не се заблуждаваме — химическото чистене се осъществява с перхлоретилен. Това е един хлориран въглеводород, който се произвеждаше някога на площадка 1 в Гюргево. Освен това, по една статистика, дадена от д-р Евгени Назъров, болничните заведения използват около 7—8 кг хлор на вар на ден. Разбира се, тя не може да създаде такива високи концентрации, но откъм малко, оттам малко и то се натрупва.

— Защо хората взеха да не вярват на седмичния бюлетин?

— На мен ми е трудно да пренеся дали хората започнаха да не вярват или поначало не са вярвали на бюлетина. Истината е, че бюлетинът отразява тези показатели, които РИОПС измерва, но тогава, когато всяко едно замърсяване на въздуха се свързва с понятието хлор в се търси препокриване с измерваните показатели, естествено е, че хората няма да имат доверие. А замърсяването може да бъде съвсем друго. Ние мерим азотен двуокис. Представите си, че това е азотен окис, който също има специфични органолептични възприятия. В намаляваща концентрация една явря

ма от друга трудно може да се различа органолептично. Това, което получаваме в нашите лаборатории — това даваме. Ние друг резултат не можем да публикуваме. Но четирите показателя (хлор, хлорен йон, серен двуокис и азотен двуокис) не означават, че това е цялостното състояние на въздуха. В един промишлен район развит град конгломератът от миризми е голям. И ако ние имаме възможност да направим качествена и количествена оценка на състоянието на въздуха в един промишлен център, аз съм сигурен, че ще се установят 20, а може би и повече химически съединения в измерими количества. Още не го. Вечер между 18 и 22 часа автомобилните газове се бъркат с миризмата на хлор.

Така че въпросът за доверие остава открит. Намерето информацията на нашата инспекция беше табу както за пресата, така и за гражданите, което породило недоверие още тогава към нас. Но аз съм оптимист и смятам, че с една откритост, честност и обективност на информацията доверието рано или късно ще бъде възврътано.

— Каква е истината за леярското производство на завод „Георги Димитров“?

— Във вашия вестник преди известно време се появи една информация, в която се казва, че леярските мощности на завод „Г. Димитров“ окончателно са закрити. Аз се разгърнавам от една такава констатация. Основното леярско производство е закрито с правилно решение на 30 юни 1989 г. Но в същото време на територията на завода към ремонтно-механичния цех работи леярна на електродното заваряване с мощност 1000—1500 тона отливки годишно. Разбира се, тя не е с промишлено предназначение. Нейните отливки са за поддръжка на машините на завода, но така или иначе тя като леярна съществува. Нейните пушци — жълтеникави на цвят се виждат от високите блокове на района около завода. Русенското гражданство трябва да знае, че тази леярна съществува. На две десетилетия досега съм поставял въпроса, че електродното заваряване трябва да се замени с електрониндукционно — такава, каквото има в центъра на София. То е много по-чисто екологично. Аз знам, че един град като Русе без леярски мощности не може да съществува — ние имаме развито машиностроене, но икономическата потребност не бива да става за сметка на екологичната. Двеста хиляди души не са по малък капитал отколкото ед

— Малко хора познават дейността на инспекцията. Вярно ли е, че неприятните случаи при вас приличат на тези от „Бърза помощ“ — става дума за фалшивите сигнали на някои граждани?

— Да, за съжаление има и такива сигнали. Аз бих казал, че уважавам абсолютно всички сигнали, които постъпват при нас. Те са показател за една будна гражданска съвест и загриженост за състоянието на въздуха. По принцип на анонимни сигнали не реагираме, но почти винаги, без да даваме отговор, имаме едно наум, че сигналът може да е основателен. Има обаче хора, които доста недоброосвестно се отнасят към нас. Имаха такъв случай: звъни гражданин, представя се за някой си Попов и ме накара 2 часа да го чакам около завод „П. Караманов“, като твърдеше, че имало замърсяване. В интерес на истината замърсяване тогава нямаше. Друг случай: обажда се жена, представя се за Иванова от Института по воден транспорт — русенския филиал на варненския институт. По неин сигнал имало хлор. И като отива наш сътрудник при нея, тя казала, че не го почувствувала, но една нейна колежка й казала, че сутринта имало (?!). На 23 май получихме един конкретен сигнал от Завода за печатни платки, където се оказа, че при почистването на подвеските, на които се закачат платките преди галванична обработка, са се отделили големи количества азотни окиси. Вследствие на този сигнал ние пуснахме актове за нарушение на технологичната дисциплина в завода.

Сигналите на гражданите са нещо важно за нас и мога да кажа, че 50—60 на сто от нарушенията, които констатираме са благодарение на сигналите на населението.

— Колко време отнема вземането на извънредна проба?

— Придвижването до място то, откъдето е подаден сигналът, трае 15 минути. Пробабирването отнема половин час и след това транспортирането

на пробата до лабораторията — още 15 минути, така че общо имаме един час. След това обработката трае някъде около час и половина. Или грубо казано, някъде след 2—2,30 часа пробата може да излезе. Ако обаче имаме сигнали от всички краища на града, времето се удължава, защото трябва да се обераат пробите от всички пунктове в града. На този етап това са ни възможностите. Когато се монтира автоматичен пункт, тогава ще имаме резултати след 10 минути.

— Коя е най-голямата Ви тревога?

— Тревоги, колкото искате! Но най-голямата ми тревога е каквото ще се прави в химикобината в Гюргево. Защото състоянието на русенските обекти — замърсители, на мен ми е ясно, но на територията на Гюргево — какво, кога и как ще се прави ме изпълва с тревожна неизвестност.

— Има ли някакъв въпрос, който бихте искали да Ви задам?

— Не, няма. Аз бих искал да попитам нещо. В материал „Ще остане ли Русе град-залиожник“ се твърдеше, че във въздуха на Русе има фосген. Професионално ми е интересно и много моля редакцията да отговори кой, кога, къде, с каква апаратура и по каква методика установи присъствието на фосген в атмосферния въздух. От специализираната литература знам, че този, който е дигнал фосген, не е имал възможност да сподели какви са органолептичните възприятия на този замърсител, просто защото това е едно силно бойно отровно вещество.

— Днес е Международният ден за опазване на околната среда. Ще отправите ли някакви пожелания?

— Искам да поздравя всички русенци, както и всички наши шатини и нешатини сътрудници, които милеят за чиста родна природа — не само за въздуха, но и за водата, и почвата и да пожелаем час по-скоро да се похвалим, че Русе се намира на територията на Европа!